

## **Anna Kapala, Prawne instrumenty wsparcia lokalnych systemów żywnościowych**

### **POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU (W JĘZYKU POLSKIM)**

Celem pracy jest próba odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu obowiązująca regulacja prawna służy rozwojowi lokalnych systemów żywnościowych oraz zaproponowanie w tym zakresie nowoczesnych rozwiązań prawnych. Z uwagi na brak prawnej definicji lokalnych systemów żywnościowych, na potrzeby podejmowanego badania przyjmuje się, przy uwzględnieniu jako głównego kryterium ich wyodrębnienia bliskość geograficzną między producentem a konsumentem, że obejmują one wytwarzanie lokalnych produktów bezpośrednio przez producentów rolnych oraz ich sprzedaż w ramach krótkich łańcuchów dostaw. Dlatego choć „lokalne systemy żywnościowe” nie jest terminem prawnym, rozważania dotyczą przepisów prawnych regulujących ich istotne elementy, czyli wspomniane wytwarzanie produktów lokalnych, w tym ich przetwarzanie bezpośrednio przez producentów rolnych, znakowanie wskazujące na lokalne pochodzenie produktów, oraz ich zbycie w ramach krótkich łańcuchów sprzedaży, głównie w formie sprzedaży bezpośredniej przez producenta rolnego.

Pierwszy wątek problemowy dotyczy pytania, w jakiej mierze obowiązujące regulacje umożliwiają rolnikowi wytwarzanie (w tym przetwarzanie) żywności oraz ich sprzedaż bezpośrednią. Duży nacisk zostanie położony na ten ostatni aspekt, z uwagi na potrzebę pogłębionej analizy nowych przepisów ustanowionych w bieżącym roku przez polskiego ustawodawcę w zakresie przetwarzania i sprzedaży produktów rolnych i żywnościowych bezpośrednio przez ich producenta. Zostanie również poruszony problem statusu prawnego producenta rolnego prowadzącego przetwarzanie i sprzedaż żywności. Refleksji wymaga zatem kwestia definicji działalności rolniczej oraz wielofunkcyjności rolnictwa. Rozważanie tych zagadnień na tle polskiego prawa nie jest łatwe, ze względu na wąski zakres pojęcia działalności rolniczej w prawie polskim oraz rozproszenie regulacji prawnych. Rozstrzygnięcie przyniesie odpowiedź na pytanie, czy wytwarzanie i sprzedaż lokalnej żywności jest działalnością rolniczą i przy spełnieniu jakich kryteriów mogą one zostać za nią uznane. Kolejny wątek dotyczy aspektów bezpieczeństwa żywności bezpośrednio wytwarzanej i sprzedawanej przez producenta rolnego. Badania będą dotyczyć również identyfikacji lokalnej i regionalnej żywności oraz związku jej pochodzenia geograficznego ze szczególną jakością. Temat badawczy rozważany będzie ponadto przez pryzmat celów wspólnej polityki rolnej określonych w art. 39 TFUE.

W literaturze nie podejmowano dotąd analizy prawnych instrumentów lokalnych systemów żywnościowych, ani próby sformułowania ich prawnej koncepcji, obejmujących różne aspekty tego zjawiska. Tłumaczy ten stan badań przede wszystkim brak normatywnych definicji. Aktualnie potrzeba rozwoju lokalnych systemów żywnościowych jest zjawiskiem społecznym, coraz silniej pożądanym zarówno ze strony konsumentów jak i producentów, w opozycji do globalizacji, standaryzacji i uprzemysłowienia produkcji żywności. Świadomość negatywnych efektów przemysłowego modelu produkcji i konsumpcji oraz coraz większego zapotrzebowania na żywność rosnącej populacji światowej, powoduje konieczność poszukiwania alternatywnych i zrównoważonych modeli, wśród których szczególne miejsce zajmuje lokalny system żywnościowy. Dlatego temat ten zasługuje na zbadanie nie tylko w ujęciu ekonomiczno-socjologicznym, ale również prawnym. Lokalne systemy żywnościowe są zjawiskiem, które potwierdzają zasadność przesuwania „ciężaru regulacji prawnorolnej z działalności wytwórczej w rolnictwie w stronę wyniku tej działalności jako przedmiotu wymiany handlowej”, a w konsekwencji „większego uwzględniania interesów konsumentów”<sup>1</sup>. U podstaw tej tendencji leży globalizacja produkcji rolnej, której efektem jest zwrócenie uwagi na aspekt lokalny, na powiązanie działalności rolniczej z określonym terytorium, pozwalającym na identyfikację produktu<sup>2</sup>, zachowanie tradycji i więzi społecznych oraz ochronę europejskiego modelu rolnictwa.

---

<sup>1</sup> O przesunięciu ciężaru prawa rolnego pisał R. Budzinowski, Problemy ogólne prawa rolnego. Przemiany podstaw legislacyjnych i koncepcji doktrynalnych. Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2008, s. 182.

<sup>2</sup> Idem, s. 183.